

De gamle platter fortæller – 27.

DAGBLADETS navnkundige journalist, salige Arne Jensen, skrev i starten af 1970'erne artikelserien "De gamle platter fortæller" om kongeskiverne fra Roskilde og Omegns Fugleskydningsselskab. Det blev til i alt 75 artikler, der blev bragt i DAGBLADET i 1972/73. Enkelte af artiklerne blev gengivet op til fugleskydningsselskabets 200 års jubilæum i 1987.

Som en markering af fugleskydningsselskabets 225 års jubilæum, den 28. august 2012, bliver Arne Jensens artikler nu genudgivet. I nogle tilfælde er historien eller ny viden løbet fra artiklerne, men i respekt for Arne Jensen, bliver alle artiklerne bragt, som de i sin tid blev skrevet af den lune journalist. Bortset fra justeringer af diverse trykfejl, er der ikke rettet et komma i Arne Jensens artikler. For at artiklerne til stadighed kan have et opdateret og korrekt indhold i forhold til nutidens læsere, vil der dog i de fleste tilfælde være tilføjet et supplerende efterskrift til de gamle artikler.

Skulle disse tilføjelser eller korrektioner være mangelfulde eller utilstrækkelige, vil det være meget interessant hvis DAGBLADETS læsere kan supplere.

Foruden de gamle artikler, har redaktøren på fugleskydningsselskabets hjemmeside, Henrik Brandt, i samarbejde med redaktionsleder på DAGBLADET Lars Ahn Pedersen forøget serien med yderligere 25 artikler. De 100 artikler vil blive bragt i DAGBLADET i de 100 lørdagsaviser der ligger op til jubilæumsdagen.

Fugleskydningsselskabet officielle betegnelse for de gamle klenodier er "skiver", men i fortsat respekt for Arne Jensens ordvalg, vil vi her bibeholde den oprindelige overskrift.

Interesserede læsere kan læse meget mere om det gamle selskab på www.roskildefugleskydning.dk.

Køer og grise i Skomagergade

Skomagergade er en af Roskildes ældste gader

For omkring hundrede år siden havde Skomagergade i Roskilde unægtelig et noget andet udseende end nu. Den var dengang kombineret gå- og køregade, hvilket fremgår af denne uges platte, der er skænket Roskilde og Omegns Fugleskydningsselskabs samling på hotel Prindsen af købmand Andreas Adolph Galberg, som blev fuglekonge i 1874.

Købmand Galberg, der var født den 30. juni 1828 i Udesundby ved Frederikssund, drev i mange år købmandsforretning i ejendommen Skomagergade 15, den såkaldte gamle postgård, hvor nu Passagen ligger. Han døde 10. oktober 1900 i Roskilde.

Platten er rørende i al sin naivitet. Læg for eksempel mærke til personerne, der har dværgstørrelse i forhold til bygningerne. Kalechevognen er ikke større, end at der ifølge billedet mageligt skulle kunne stå fem-seks ved siden af hinanden, og det har været en fysisk umulighed, også i den daværende Skomagergade, der ikke var bredere end den nuværende.

Manden i døren er købmand Galdberg, som hentes af foregående års fuglekonge, snedkermester Frederik Ernst Wismann, Ringstedgade 42, så de sammen kunne køre ud til fugleskydningens glæder.

*

Ejendommen på billedet er nr. 15, 17, 19, og 21. I nr. 15 lå i sin tid Hamborg herberg, hvortil posten i sin tid ankom, så der var tale om et meget centralt sted i byen. Det var i øvrigt den eneste toetagers ejendom i Skomagergade efter en meget stor brand i 1735. Købmand Galbergs arvinger, hans enke og datter, solgte ejendommen til læderhandler Pfeiffer, og senere blev den drevet af købmand Albert Hansen, ligesom der også var farvehandel, hvis indehaver Jack Gorm Petersen, for en del år

siden flyttede til Ålborg. Efter Albert Hansens død blev købmandsforretningen drevet af købmand Georg Larsen.

For nogle år siden blev ejendommen revet ned, idet den måtte give plads for den store forretnings- og kontorbygning Passagen.

I nummer 17, huset med spidsgavlen, var der i sin tid beværtning med en svane som skilt. Restaurationen flyttede senere til Skomagergade 44, hvor den blev videreført under navnet ”Svanen”. Den er nu nedlagt og i dens lokaler er der slagterforretning, som ejes af slagtermester Ole Holm, som for øvrigt også driver en slags fortsættelse af ”Svanen”, nemlig ”Club 42” i ejendommen nr. 42. I Skomagergade 17 fandtes det første udsalg for firmaet Vett & Wessel, det senere Magasin du Nord, der flyttede til Algade, hvor nu Roskilde Sparekasse nu har rejst en ejendom. I Skomagergade 17 ligger nu Kelps isenkræmmerforretning.

De to næste bygninger, nr. 19 og 21 er også gamle forretninger, hvor nu ligger Strømpemagasinet, Radiomagasinet og Irma.

Skomagergade kan føre sin historie tilbage til middelalderen. Den er en af Roskildes ældste gader, og har rimeligvis altid haft samme forløb som i dag, men det er også det eneste den nuværende gade har som for hundrede år siden. Dengang stod i gårdene heste, grise og køer, og det duftede mere eller mindre aromatisk fra møddingerne, som lå i gårdspladserne klods op af brøndene. I de brede rendestene gennem portene og ud på gaden sejlede al slags affald fra garver, farver, brygger og brænder. Lugtede noget alt for slemt, vistes det hensyn at lade affaldet sejle af sted i nattens mulm og mørke.

Det var kun få og efter nutidens målestok meget mådelige forretninger i Skomagergade. Men de var, som man behøvede dem. Hovedindkøbene gjorde man på markederne, og til hverdag gik man sjældent eller aldrig ud for at købe ind.

Efterhånden blev rendestene afløst af kloaker, og der kom fliser og fortovene. Det betød, at fodgængerne havde chance for at komme tørskoet gennem gaden, hvor de tidligere nærmest måtte springe fra den ene tørre plet til den anden eller gå ude midt på gaden. Kloaker og fliser i Skomagergade betød, at byens ”strøg” blev forlænget. Datiden promenadetur gik ad Algade fra Hersegade og til den røde postkasse ved købmand Galbergs forretning – og tilbage igen.

- aj.

*

Efterskrift:

I dag hænger skiverne for de nulevende fuglekonger i Restaurant Håndværkeren, mens de afdøde fuglekongers skiver er deponeret på Roskilde Museum. Andreas Adolph Galbergs skive indgår i museets særlige afsnit for skiverne og historien omkring Roskilde Fugleskydningsselskab.

*

Ifølge fugleskydningsselskabets arkiver døde Andreas Adolph Galberg den 16. oktober 1900.

*

Meget er sket i Skomagergade siden Arne Jensen skrev de gamle artikler. Det var alene Skomagergade 15, der omkring 1970 blev revet ned for at give plads for Passagen.

Nummer 17 med spidsgavlen ”Ildebrandshuset”, blev nedrevet i 1883 og husede herefter Carl A. E. Petersens udstyrs og legetøjsforretning. Det var her Kelps isenkræmmerforretning senere kom til at ligge, og lå til omkring 1990. Således eksisterer Kelps isenkræmmerforretning ikke mere. I dag ligger H & M Hennes & Mauritz i Skomagergade 17.

Strømpemagasinet har ligeledes været væk i mange år. I dag ligger der fortsat en dametøjsforretning på stedet med navnet GinaTricot. Radiomagasinet flyttede til Algade. I dag ligger forretningen på Algade 17 og hedder B&O Bang & Olufsen. Irma ligger fortsat i Skomagergade 21, men har i en overgang båret navnet Brugsen.

Ole Holm bor stadig privat på 1. sal af Skomagergade 44, men er ikke mere erhvervsaktiv.

Slagterforretningen eksisterer ikke mere. Lokalet er slået sammen med restauranten, der i dag hedder ”Cafe 42”. Roskilde Sparekasse er en saga blot, således som det også gælder Roskilde Landbobank og Roskilde Bank. Men pengeinstitut er der stadig i sparekassens bygning med facader både til Stændertorvet og Algade. I dag vejer Danske Bank’s flag over bygningen efter en række fusioner og navneskift.

- hb.

Artiklen blev bragt i Dagbladet den 30. september 1972 og den 19. marts 2011